

Na ratunek akwenowi wodnemu w Puszczy Białowieskiej

Leśnicy z Nadleśnictwa Browsk rozpoczęli inwestycję mającą na celu uratowanie akwenu wodnego w osadzie leśnej Gnilec na terenie Puszczy Białowieskiej. Po 30 latach eksploatacji stan techniczny zbiorników wymaga przeprowadzenia prac, które ochronią środowisko naturalne i pobliskie tereny, w tym pola uprawne oraz zabudowania sąsiadującej wsi Bernacki Most.

Akwen wodny, składający się z dwóch zbiorników, powstał w 1989 roku poprzez spiętrzenie odcinka cieku wodnego Jabłoniówka w sąsiedztwie osady leśnej Gnilec i linii kolejowej łączącej Hajnówkę z Cisówką. Zbiorniki dopełniają przepiękny krajobraz i są szczególnie ważne dla lokalnego ekosystemu, są miejscem bytowania zwierząt, zapewniają ochronę różnorodności biologicznej, retencjonowanie wody, a także ochronę przeciwpożarową i służą rekreacji mieszkańców oraz turystów.

Wieloletnia eksploatacja zbiorników spowodowała uszkodzenia urządzeń piętrzących. Ocena stanu obiektu wykazała wysokie ryzyko pęknięcia i w konsekwencji katastrofy polegającej na przerwaniu grobli i niekontrolowanym spłynięciu 100 tys. m³ wody. Stanowiłoby to duże zagrożenie dla mieszkańców wsi Bernacki Most - ryzyko podtopienia, zniszczenia pól uprawnych, zabudowań oraz infrastruktury drogowej, co w przeszłości już się zdarzało. W 2014 roku, na skutek przeprowadzonej kontroli stanu technicznego obiektów, starosta hajnowski zobowiązał Nadleśnictwo Browsk do podjęcia działań naprawczych nakazując odbudowę urządzeń piętrząco-upustowych i naprawę grobli lub całkowite zaprzestanie użytkowania zbiorników (likwidację obiektów). W oczekiwaniu na finansowanie nadleśnictwo zdecydowało, że zbiorniki będą pracować w trybie awaryjnym, w oparciu o zamontowane tymczasowo rurociągi przepustowe.

Po wnikliwej analizie możliwych do podjęcia działań, w szczególności mając na uwadze ochronę środowiska naturalnego Puszczy Białowieskiej, zarządcy lasów państwowych w Białymstoku podjęli decyzję o niewyłączeniu zbiorników z eksploatacji i przeprowadzeniu koniecznych prac naprawczych. Postępujące zmiany klimatyczne, w szczególności częściej występujące okresy suszy, powodują, że projekty inwestycyjne związane z magazynowaniem wody na obszarach chronionych są priorytetowe.

Rozważaliśmy różne scenariusze. Pierwszy zakładał całkowite wyłączenie zbiornika z eksploatacji, do czego z oczywistych względów dbając o ochronę środowiska naturalnego Puszczy Białowieskiej, nie mogliśmy dopuścić. Drugi scenariusz to naprawa zbiorników, która jest działaniem neutralnym dla ekosystemu otaczającego akwen. Dzięki prowadzonym pracom zachowamy naturalny charakter tej części lasu i usuniemy wszystkie ryzyka związane z użytkowaniem zbiorników - mówi Andrzej Nowak, dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. - Z tej inwestycji szczególnie skorzystają ptaki, dla których zbudujemy dwie wyspy i płazy, które zyskają specjalne nagrzewalnie - dodaje.

Nadleśnictwo Browsk uzyskało wszystkie wymagane zgody (lokalizacyjną i środowiskową wydane przez Wójta Gminy Narewka, wodnoprawną wydaną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie) wskazujące terminy i warunki prowadzenia prac. Podkreślić należy, że prace przy zbiornikach w Gnilecu prowadzone są poza okresem lęgowym ptaków, okresem migracji i rozrodu płazów oraz okresem tarła i migracji ryb, pod nadzorem przyrodniczym. W inwestycji wykorzystywane są materiały pochodzenia naturalnego (kamień polny, żwir, pospółka), a uzyskany urobek rozplanowany zostanie na miejscach niezalesionych otaczających zbiorniki i sąsiadujących ze zbiornikami na terenach rolnych.

Pierwsze, zaplanowane na 2019 rok, prace rozpoczęły się 21 stycznia i potrwać do 15 marca br.

Zadanie realizowane jest z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach projektu pn. "Adaptacja lasów i leśnictwa do zmian klimatu - mała retencja na terenach nizinnych", którego najważniejszym założeniem jest zabezpieczenie lasów przed zagrożeniami wynikającymi ze zmian klimatycznych.

Katarzyna Gurowska